Humpola, David

Nové archeologické lokality na okrese Znojmo zjištěné v letech 2011–2015 pomocí leteckého snímkování

Studia archaeologica Brunensia. 2021, vol. 26, iss. 2, pp. 57-76

ISSN 1805-918X (print); ISSN 2336-4505 (online)

Stable URL (DOI): https://doi.org/10.5817/SAB2021-2-3
Stable URL (handle): https://hdl.handle.net/11222.digilib/144891
License: CC BY-SA 4.0 International
Access Date: 27. 11. 2024
Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

MUNI ARTS Masarykova univerzita Filozofická fakulta

Digital Library of the Faculty of Arts,
Masaryk University
digilib.phil.muni.cz

Studia Archaeologica Brunensia 26 / 2021 / **2**
https://doi.org/10.5817/SAB2021-2-3

Nové archeologické lokality na okrese Znojmo zjištěné v letech 2011–2015 pomocí leteckého snímkování

New archaeological sites in the district of Znojmo, detected with the help of aerial survey in 2011–2015

David Humpola

Abstrakt

Příspěvek seznamuje s novými archeologickými lokalitami na okrese Znojmo, které byly v letech 2011–2015 objeveny znojemským pracovištěm Ústavu archeologické památkové péče Brno v rámci leteckých prospekčních činností. V těchto letech se letecké práce zaměřily na prozkoumání rovinného prostoru mezi řekami Jevišovkou a Dyjí, kde se díky dobrým geologickým podmínkám dalo očekávat velké množství porostových vegetačních příznaků. V rámci letů bylo mimo nově zjištěných archeologických poloh také dokumentováno velké množství již známých a někdy již i prozkoumaných lokalit.

Klíčová slova

dálkový průzkum Země, letecká archeologie, lokality, porostové příznaky, Znojemsko

Abstract

The paper informs about new archaeological sites in the district of Znojmo, which were discovered by the Znojmo department of the Institute of Archaeological Heritage in Brno within aerial survey in 2011–2015. Aerial activities conducted during these years were focused on exploration of the flatland region between the rivers Jevišovka and Dyje, where the good geological conditions suggested plenty of crop marks. Apart from the newly detected archaeological sites, research activities during individual flights have also documented lots of already known sites, some of which were archaeologically explored in the past.

Key words

remote sensing, aerial archaeology, sites, crop marks, Znojmo District

1. Úvod

V průběhu let 2011 až 2015 byly znojemským pracovištěm Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i. realizovány prospekční lety s cílem identifikace nových archeologických lokalit za pomoci porostových příznaků v období vegetačního maxima. To v této oblasti nastává pravidelně od poloviny června do poloviny července, vždy v závislosti na jednotlivých polních plodinách. Jako zájmové území bylo nejdříve vytyčeno střední Znojemsko ohraničené řekami Dyjí a Jevišovkou doplněné o prostor jejich hlavních přítoků. V roce 2013 bylo do oblasti zájmu přidáno i jižní Moravskokrumlovsko s řekou Rokytnou a v následujících letech se průzkum zaměřoval na detailní prospekci jednotlivých katastrů.

2. Stručná historie letecké archeologie na jižní Moravě

První pokusy o letecké snímkování archeologických lokalit na našem území jsou spjaty s rozvojem letectví v 20. letech 19. století. Předně šlo o dokumentaci známých archeologických lokalit. Prvním propagátorem leteckého snímkování byl J. Böhm (*Böhm* 1939, 1940). V 50. a 60. letech můžeme začít hovořit o cílené letecké dokumentaci archeologických památek. První cílené snímkování bylo provedeno při výzkumu keltského oppida Staré Hradisko v roce 1935 (*Čižmář* 2002, 13). V roce 1957 se R. M. Perničkovi podařilo za velice komplikovaných podmínek zdokumentovat kruhový objekt u Prosiměřic (*Bálek–Podborský* 2001), který byl následně v roce 1958 prozkoumán a identifikován jako hrob kultury se zvoncovitými (*Pernička* 1961). V následujících letech byly možnosti využití letounu dosti omezené, proto docházelo k pokusům o využití upoutaných balonů nebo dálkově řízených modelů letadel vybavených snímkovacím zařízením. Rozvoje dosáhl letecký průzkum až v roce 1983 s J. Kovárníkem, který začal provádět prospekci a fotografickou dokumentaci zjištěných lokalit, s hlavním zřetelem na neolitické kruhové příkopy (*Bálek et al.* 1986). Nezávisle ve stejném roce zahájil svou leteckou průzkumnou činnost i M. Bálek, nejprve pod záštitou Archeologického ústavu v Brně a následně pod hlavičkou Ústavu archeologické památkové péče Brno (*Bálek* 1998). Po roce 1989, kdy začalo být civilní letectví na vzestupu, zažila letecká prospekce nebývalý rozmach.

3. Prospekční lety v roce 2011

V roce 2011 se podařilo realizovat tři lety v období mezi 20. červnem a 7. červencem. Trasy byly naplánovány podél hlavních říčních toků (Dyje, Jevišovka). Při předchozím pozemním průzkumu byly vytyčeny polnosti s vyhovujícím rostlinným pokryvem nacházející se v příhodných geomorfologických podmínkách.

Borotice, Pod lesem (Obr. 1)

Lokalizace X: 1193957.20; Y: 628741.57

Nedaleko silnice spojující obce Lechovice a Borotice se nachází tři velké nepravidelně oválné objekty, zřejmě sídlištního charakteru. Velikostí jsou stejné o stranách cca 9 m. Jihozápadním směrem ve vzdálenosti 150 m byla zachycena kumulace dalších porostových příznaků sídlištního charakteru. Jedná se o menší kruhové objekty, mezi nimiž se nachází jeden obdélný, reprezentující obvodový žlábek. Celkový počet zaznamenaných struktur je zhruba 30.

Nadmořská výška: 194–198 m

Vzdálenost od vodního toku: 540 m (Jevišovka)

Interpretace: sídelní areál menšího rozsahu

Čejkovice, Božicko (Obr. 2)

Lokalizace X:1193704.38; Y 624784.51

Silnice III/3974 východně od obce Čejkovice protíná území s hustým výskytem porostových příznaků. Během letu se podařilo zachytit minimálně 10 čtvercových objektů, interpretovaných jako zahloubené chaty. Ty doplňují další tři desítky objektů různých tvarů (převážně kruhové a oválné). Všechny vegetační příznaky se nacházely na ploše cca 4 ha.

Nadmořská výška: 232–233 m

Vzdálenost od vodního toku: 450 m (bezejmenný přítok Březanky)

Interpretace: rozsáhlý sídelní areál

Šanov, Hajdy (Obr. 3)

Lokalizace X:1200676.99; Y: 622413.88

Poloha Hajdy se nachází na jižní terase řeky Jevišovky, na výrazné plošině západně od obce Šanov. Na ploše zhruba 60 ha se podařilo rozlišit tři koncentrace porostových příznaků. První, západní skupina, je tvořena ve velké míře nepravidelně oválnými objekty sídlištního charakteru. V jižní skupině se nachází minimálně 15 čtvercových či oválných objektů, které je možné interpretovat jako zahloubené chaty. V západní části mají převahu pravidelné kruhové struktury, jež by bylo možné interpretovat buď jako velké zásobní jámy nebo mohyly. Mezi těmito třemi skupinami se nahodile vyskytuje mnoho menších porostových příznaků, které vše propojují do jedné lokality.

Nadmořská výška: 211 m

Vzdálenost od vodního toku: 1550 m (Jevišovka)

Interpretace: rozsáhlý sídelní areál

Znojmo-Kasárna, Na kopcích (Obr. 4)

Lokalizace X: 1189036.69; Y: 645923.72

Rozsáhlý porostový příznak se podařilo identifikovat na severovýchodním okraji místní části Kasárna. Jedná se o masivně ohrazený areál. Porostové příznaky zde jasně indikují ohrazení v podobě dvou souběžných příkopů, které jsou na vnitřní straně doplněny palisádou. Jihovýchodní část příkopů není patrná, lze usuzovat že zde došlo k porušení archeologických situací erozí nebo hlubokou orbou. Ve zbylé části průběhu ohrazení jsou patrná čtyři přerušení, jejich pravidelnost naznačuje, že se jedná o vstupy do areálu. Délka os vnitřního prostoru je 230 a 185 m. Na vnitřní ploše areálu žádné další příznaky nebyly patrné.

Nadmořská výška: 350–360 m

Vzdálenost od vodního toku: 220 m (Mramotický potok)

Interpretace: ohrazený sídelní areál

4. Prospekční lety v roce 2013

V roce 2013 byly vykonány čtyři lety mezi 16. červencem a 1. srpnem. V tomto období se pozornost zaměřila na oblast středního toku řeky Jevišovky a při jednom letu byla rozšířena o moravskokrumlovskou část řeky Rokytné. Lokality vhodné pro průzkum byly vybrány pomocí satelitních snímků různého data stáří. V několika případech se podařilo zpřesnit a ověřit porostové příznaky nalezené v přípravné fázi letu.

Obr. 1. Borotice (okr. Znojmo), poloha Pod lesem, 2011. Foto D. Humpola.
Fig. 1. Borotice (Znojmo District), site Pod lesem, 2011. Photo D. Humpola.

Obr. 2. Čejkovice (okr. Znojmo), poloha Božicko, 2011. Foto D. Humpola.
Fig. 2. Čejkovice (Znojmo District), site Božicko, 2011. Photo D. Humpola.

Obr. 3. Šanov (okr. Znojmo), poloha Hajdy, 2011. Foto D. Humpola.
Fig. 3. Šanov (Znojmo District), site Hajdy, 2011. Photo D. Humpola.

Obr. 4. Znojmo-Kasárna, poloha Na kopcích, ohrazený sídelní areál, 2011. Foto D. Humpola.
Fig. 4. Znojmo-Kasárna, site Na kopcích, enclosed settlement area, 2011. Photo D. Humpola.

Božice – České Křídlovice, Mokřadla (Obr. 5)

Lokalizace X: 1195616.80; Y: 627582.03

Těsně u okraje lesa Mokřadla, který se rozprostírá na severním okraji nivy řeky Jevišovky, byla objevena nová archeologická lokalita. Na ploše 16 ha byly identifikovány rozličné archeologické objekty, které se projevily porostovými příznaky. Mezi výraznými strukturami byly čtvercové a obdélné struktury, s velkou pravděpodobností zahloubené chaty. Dalšími významnými prvky jsou zjištěné kruhové objekty interpretované jako obvodové žlaby mohyl. Tuto interpretaci potvrzuje i existence středového objektu (hrobové komory) u dvou z nich. Další objekty mají kruhový nebo nepravidelně oválný půdorys a lze je označit za běžné typy sídlištních objektů. Celkový počet zjištěných prvků přesahuje 200 kusů. Je možné že zjištěné sídelní a pohřební aktivity souvisejí s laténským sídlištěm prozkoumaným v minulosti u nedalekého zámečku Allein – Samota (vzdálenost cca 600 m) (Goš – Michna – Unger, 1963).

Nadmořská výška: 188 m

Vzdálenost od vodního toku: 520 m (Jevišovka)

Interpretace: pohřebiště a sídelní areál

Horní Dunajovice, Rybnice (Obr. 6)

Lokalizace X: 1183731.75; Y: 634850.97

Na okraji lesa vzdáleném 1200 m západním směrem od obce se nachází poloha Rybnice. Zde se v místech vedení vysokého napětí nachází menší skupina deseti porostových příznaků. Jedná se o nepravidelně oválné objekty sídlištního charakteru. Vzhledem ke špatným podmínkám (poloha oseta kukuřicí) bude muset být snímkování opakováno za lepších podmínek.

Nadmořská výška: 250 m

Vzdálenost od vodního toku: 180 m (Křepička)

Interpretace: část sídelního areálu

Kyjovice, U myslivecké boudy (Obr. 7)

Lokalizace X: 1189926.95; Y: 635598.22

Nedaleko známé lokality Sutny se podařilo při leteckém průzkumu zachytit další příznaky identifikující archeologické situace. Poloha se nachází zhruba 700 m východním směrem. Identifikováno bylo 22 příznaků kruhového a obdélného tvaru. Několik z nich by mohlo tvarem signalizovat přítomnost několika hrobů na lokalitě.

Nadmořská výška: 264–266 m

Vzdálenost od vodního toku: 200 m (Únanovka)

Interpretace: část sídelního areálu

Kyjovice, Za výkrmnou (Obr. 8)

Lokalizace X: 1188063.15; Y: 634125.48

Lokalita Za výkrmnou se nachází na hraně jižní terasy řeky Jevišovky. V těsném sousedství zemědělského družstva se podařilo identifikovat několik kruhových a řada nepravidelně oválných objektů. Jedná se o několik masivních kruhů indikujících mohyly. V letech 1973–4 byly při stavbě ZD porušeny hroby horákovské kultury z doby železné. Je vysoce pravděpodobné, že zjištěné příznaky indikují další horákovské hroby.

Nadmořská výška: 238 m

Vzdálenost od vodního toku: 415 m (Jevišovka)

Interpretace: rozsáhlý sídelní a pohřební areál

Litobratřice, U staré cihelny (Obr. 9)

Lokalizace X: 1195302. 80; Y: 614961.14

Nedaleko od silnice mezi Litobratřicemi a Drnholcem, při jihozápadním okraji katastrálního území obce, byl identifikován mohutný lichoběžníkovitý půdorys hrazeného areálu. Ve vnitřním

Obr. 5. Božice-České Křídlovice (okr. Znojmo), poloha Mokřadla, 2013. Foto D. Humpola.
Fig. 5. Božice-České Křídlovice (Znojmo District), site Mokřadla, 2013. Photo D. Humpola.

Obr. 6. Horní Dunajovice (okr. Znojmo), poloha Rybnice, 2013. Foto D. Humpola.
Fig. 6. Horní Dunajovice (Znojmo District), site Rybnice, 2013. Photo D. Humpola.

Obr. 7. Kyjovice (okr. Znojmo), poloha U myslivecké boudy, 2013. Foto D. Humpola.
Fig. 7. Kyjovice (Znojmo District), site U myslivecké boudy, 2013. Photo D. Humpola.

Obr. 8. Kyjovice (okr. Znojmo), poloha Za výkrmnou, 2013. Foto D. Humpola.
Fig. 8. Kyjovice (Znojmo District), site Za výkrmnou, 2013. Photo D. Humpola.

prostoru jsou patrné čtyři bodové příznaky, které reprezentují kruhové objekty, snad zásobní jámy. Průběh příkopu je částečně nezřetelný, což může být způsobeno erozí, nebo nevhodnými klimatickými podmínkami. Šířka porostového příznaku interpretovaného jako příkop se pohybuje v rozmezí 2,5–4,4 m.

Nadmořská výška: 220–226 m

Vzdálenost od vodního toku: 340 m (Litobratřický potok)

Interpretace: ohrazený sídelní areál

Litobratřice, Za skleníky (Obr. 10)

Lokalizace X: 1192464.20; Y: 616676.38

Na poli podél větrolamu, který se nachází 650 m severně od obce, se podařilo identifikovat skupinu objektů indikovaných porostovými příznaky. Jedná se o skupinu třiceti objektů, z nichž čtyři reprezentují kruhy (kruhové žlábky), zbylé jsou bodové o průměrech 3–5 m. Díky suššímu období jsou příznaky dobře patrné na kukuřičném poli.

Nadmořská výška: 228 m

Vzdálenost od vodního toku: 700 m (Litobratřický potok)

Interpretace: sídelní areál

Olbramovice, Louky (Obr. 11)

Lokalizace X: 1181966.23; Y: 616547.75

Na poli mezi státní silnicí a zemědělským družstvem se podařilo zdokumentovat dvě desítky kruhových a bodových porostových příznaků. Okolí je silně protkáno asfaltovými komunikacemi a polními cestami, tudíž o rozsahu případného osídlení je možné se pouze dohadovat.

Nadmořská výška: 206–208 m

Vzdálenost od vodního toku: 120 m (Olbramovický potok)

Interpretace: menší sídelní areál

Olbramovice, Sady (Obr. 12)

Lokalizace X: 1181344.94; Y: 617154.70

Nedaleko křížení státní silnice západně od Olbramovice se nachází poloha Sady, kde pramení Olbramovický potok. Na jeho severním břehu se rozprostírá sídelní areál, který při prospekčním letu indikovaly čtyři desítky příznaků. Severnější skupina byla tvořena pravidelnými obdélnými objekty s orientací převážně západ–východ. Druhá skupina sestávala z kruhových a oválných objektů. Obě koncentrace dělila vzdálenost 30 m. V okolí zjištěných struktur bylo obilí vlivem silného větru silně polehané a je tedy možné, že se zde nachází více zahloubených objektů.

Nadmořská výška: 212 m

Vzdálenost od vodního toku: 80 m (Olbramovický potok)

Interpretace: sídelní areál

Rybníky, U hřbitova (Obr. 13)

Lokalizace X:1177194.48; Y: 622544.02
Poloha U hřbitova je mírně vyvýšený ostroh nad ohbím řeky Rokytné. U těsného okraje hrany terénu se podařilo zdokumentovat devět čtvercových porostových příznaků. V širším okolí se nepodařilo zjistit žádné další objekty, což je ale způsobeno ne příliš vhodným porostem pro sledování porostových příznaků. Všechny nově zjištěné objekty s velkou pravděpodobností souvisí se zaniklou středověkou vsí Topanov (Podborský – Vildomec 1972, 208), která je v pramenech připomínána mezi léty 1358–1625 s dosud zachovalým kostelem sv. Markéty a hřbitovem. Polykulturní sídelní areál dokládají sporadické nálezy J. Kaufmana a J. Kovárníka získané povrchovým sběrem.

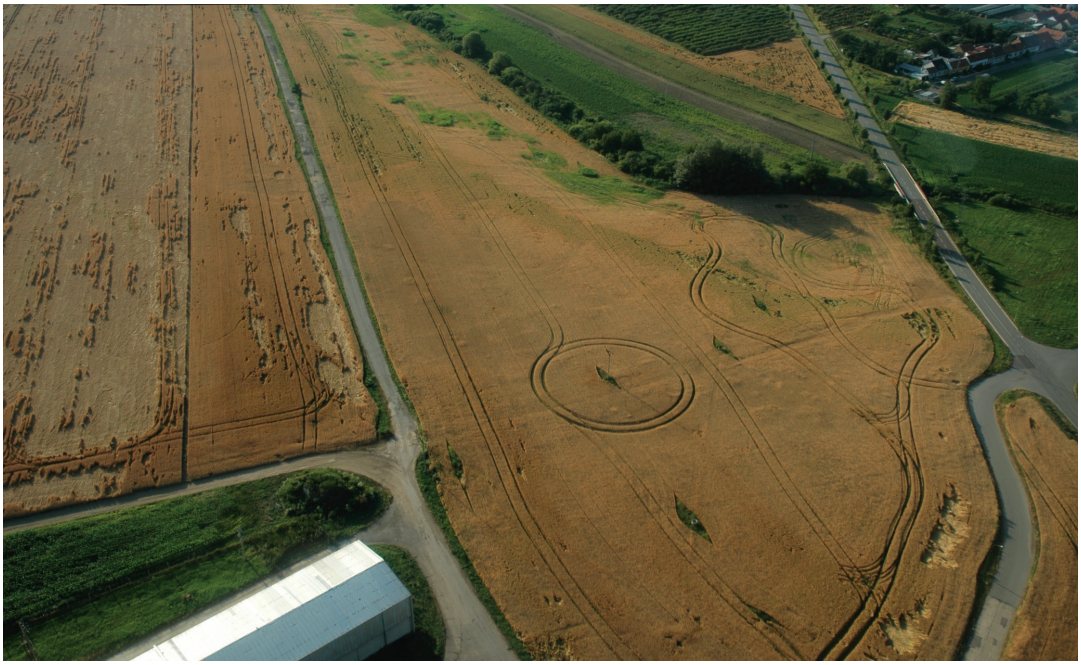
Nadmořská výška: 244 m
Vzdálenost od vodního toku: 120 m (Rokytná)
Interpretace: výšinný sídelní areál, ZSV

Obr. 9. Litobratřice (okr. Znojmo), poloha U staré cihelny, 2013. Foto D. Humpola.
Fig. 9. Litobratřice (Znojmo District), site U staré cihelny, 2013. Photo D. Humpola.

Obr. 10. Litobratřice (okr. Znojmo), poloha Za skleníky, 2013. Foto D. Humpola.
Fig. 10. Litobratřice (Znojmo District), site Za skleníky, 2013. Photo D. Humpola.

Obr. 11. Olbramovice (okr. Znojmo), poloha Louky, 2013. Foto D. Humpola.
Fig. 11. Olbramovice (Znojmo District), site Louky, 2013. Photo D. Humpola.

Obr. 12. Olbramovice (okr. Znojmo), poloha Sady, 2013. Foto D. Humpola.
Fig. 12. Olbramovice (Znojmo District), site Sady, 2013. Photo D. Humpola.

Rybníky, západní okraj obce (Obr. 14)

Lokalizace X: 1176716.81; Y: 624342.93
Na poli při západním okraji obce Rybníky se podařilo rozpoznat a zdokumentovat dvě desítky objektů, které se projevily na porostu. Většina jich měla nepravidelně oválný až kruhový charakter, což by odpovídalo obecně pravěkému osídlení. Z nejbližšího okolí lokality pocházejí z minulého století sporadické nestratifikované nálezy jak pravěkého, tak i raně středověkého stáří (eneolit, mladší doba bronzová, aj.).

Nadmořská výška: 262 m
Vzdálenost od vodního toku: 220 m (Rokytná)
Interpretace: menší sídelní areál

Skalice, jižní okraj obce (Obr. 15)

Lokalizace X: 118595.18; Y: 628887.25
V těsném sousedství jižního okraje obce Skalice se nachází další lokalita s porostovými příznaky. Objekty se nacházejí v pásu širokém 50 m a dlouhém 420 m táhnoucím se západo-východním směrem. Objekty mají převážně kruhový a oválný půdorys a jejich počet převyšuje šedesát. Všechny zjištěné struktury potvrzují sídelní charakter areálu.

Nadmořská výška: 230–246 m
Vzdálenost od vodního toku: 280 m (Skalička)
Interpretace: rozsáhlý sídelní areál

Strachotice, Pod silnicí (Obr. 16)

Lokalizace X: 1199890.78; Y: 634883.81
Dvě menší skupiny objektů se podařilo objevit na katastrálním území Strachotice. Poloha Pod silnicí se nachází na hraně terasy řeky Dyje, těsně nad mlýnskou strouhou (Dyjsko-mlýnský náhon). Podél polní cesty kopírující průběh hrany terasy byly objeveny bodové porostové příznaky, dokládající výskyt objektů sídlištního charakteru. Celkový počet identifikovaných struktur je 32.

Nadmořská výška: 206–210 m
Vzdálenost od vodního toku: 160 m (Dyje/mlýnská strouha)
Interpretace: menší sídelní areál

5. Prospekční lety v roce 2015

Po roční přestávce způsobené technickou závadou na podvozku letounu pokračovaly prospekční lety znojemského pracoviště v roce 2015. V období od 24.6. do 3.8. bylo provedeno šest letů, kdy pozornost byla věnována převážně již známým lokalitám, u kterých se ověřoval jejich rozsah. Také byly prováděny lety pro dokumentační účely probíhajících velkých záchranných archeologických výzkumů v trase obchvatu města Znojma.

Božice, Na ostrůvku (Obr. 17)

Lokalizace X: 1197210.33, Y: 625047.58
Těsně na severním břehu regulované řeky Jevišovky, v poloze Na ostrůvku – Zelnice, se podařilo na ploše cca 3 ha identifikovat dvě desítky pravoúhlých porostových příznaků doplněné o velké množství bodových objektů. Příznaky se koncentrují v pásu širokém 120 m podél vodního toku.

Nadmořská výška: 184–188 m n. m.
Vzdálenost od vodního toku: 50 m (Jevišovka – regulovaná)
Interpretace: menší sídelní areál

Horní Dunajovice, Písky (Obr. 18)

Lokalizace X: 1184271.16, Y: 634250.15
Na terase říčky Křepičky, která se údolím zařezává do okolního terénu do hloubky až 25 m,

Obr. 13. Rybníky (okr. Znojmo), poloha U hřbitova, ZSV Topanov, 2013. Foto D. Humpola.

Fig. 13. Rybníky (Znojmo District), site U hřbitova, deserted medieval village Topanov, 2013. Photo D. Humpola.

Obr. 14. Rybníky (okr. Znojmo), západní okraj obce, 2013. Foto D. Humpola.

Fig. 14. Rybníky (Znojmo District), western border of the village, 2013. Photo D. Humpola.

Obr. 15. Skalice (okr. Znojmo), jižní okraj obce, 2013. Foto D. Humpola.

Fig. 15. Skalice (Znojmo District), southern border of the village, 2013. Photo D. Humpola.

Obr. 16. Strachotice (okr. Znojmo), poloha Pod silnicí, 2013. Foto D. Humpola.

Fig. 16. Strachotice (Znojmo District), site Pod silnicí, 2013. Photo D. Humpola.

se podařilo identifikovat pás bodových porostových příznaků v délce 250 m. Na východní straně polohy Písky se nachází zemědělské družstvo, jehož stavba jistě musela porušit četné archeologické situace. Plocha s objekty je silně porušena trasami produktovodů.

Nadmořská výška: 250 m
Vzdálenost od vodního toku: 150 m (Křepička)
Interpretace: menší sídelní areál

Tasovice, Stará hora (Obr. 19)

Lokalizace X: 1198795.06, Y: 635631.49
Při jižním okraji těžní jámy kamenolomu Tasovice se podařilo identifikovat tři desítky bodových porostových příznaků. Jejich průměr se pohybuje okolo 2 m, tudíž je možné je interpretovat jako sídlištní/zásobní jámy. Poloha se nachází na rozmezí jednotlivých polních celků, proto není možné přesně určit rozsah lokality.

Nadmořská výška: 210 m
Vzdálenost od vodního toku:620 m (Dyje)
Interpretace: část sídelního areálu

Želetice, Nad lednicí (obr. 20)

Lokalizace X: 1186148.26, Y: 632370.30
Na jižní terase říčky Křepičky, nad jižním okrajem obce Želetice, se podařilo odhalit drobný shluk porostových příznaků. Na ploše jednoho hektaru se nachází asi čtyřiceti bodových objektů. Díky dobrým vegetačním podmínkám je jisté, že areál je jen drobného charakteru a byl zachycen celý.

Nadmořská výška: 220 m n. m.
Vzdálenost od vodního toku: 70 m (Křepička)
Interpretace: menší sídelní areál

6. Závěr

V letech 2011, 2013 a 2015 se podařilo znojemskému pracovišti Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i. realizovat celkem třináct prospekčních letů zaměřených na detekci a dokumentaci nových i již známých archeologických lokalit. Jako primární zájmové území byl určen prostor ohraničený toky řek Dyje a Jevišovka. Následně bylo území rozšířeno ještě o jejich hlavní přítoky a malou část povodí Rokytné.

Během prospekce se podařilo zdokumentovat 19 nových archeologických lokalit a jedno místo s výskytem porostových příznaků ztotožnit se zaniklou středověkou vesnicí Topanov, která byla v minulosti již v literatuře zmíněna. Z celkových 19 lokalit byly dvě identifikovány jako pohřební areály, na nichž se vyskytovaly kruhové žlaby (Božice, Kyjovice). Také se podařilo odhalit dva ohrazené areály, rovinné sídliště obehnané jednoduchým příkopem (Litobratřice) a mohutný oválný areál opevněný dvěma příkopy doplněnými palisádou. Ostatní místa reprezentují běžné sídelní areály menšího i většího rozsahu.

Příspěvek vznikl v rámci projektu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI II, Ministerstvo kultury ČR), č. DG18P02OVV058 s názvem „Archeologie z nebe. Analýza a prezentace fondů dálkového průzkumu na Moravě a ve Slezsku“.

Obr. 17. Božice (okr. Znojmo), poloha Na ostrůvku, 2015. Foto D. Humpola.
Fig. 17. Božice (Znojmo District), site Na ostrůvku, 2015. Photo D. Humpola.

Obr. 18. Horní Dunajovice (okr. Znojmo), poloha Písky, 2015. Foto D. Humpola.
Fig. 18. Horní Dunajovice (Znojmo District), site Písky, 2015. Photo D. Humpola.

Obr. 19. Tasovice (okr. Znojmo), poloha Stará hora, 2015. Foto D. Humpola.
Fig. 19. Tasovice (Znojmo District), site Stará hora, 2015. Photo D. Humpola.

Obr. 20. Želetice (okr. Znojmo), poloha Nad lednicí, 2015. Foto D. Humpola.
Fig. 20. Želetice (Znojmo District), site Nad lednicí, 2015. Photo D. Humpola.

Bibliografie

Bálek, M. 1998: Příspěvek letecké prospekce pro poznání hrobů s kruhovými žlábky na Moravě. Pravěk NŘ 7, 1997, 439–452.

Bálek, M. – Hašek,V. – Měřínský,Z. – Segeth,K.. 1986: Metodický přínos kombinace letecké prospekce a geofyzikálních metod při archeologickém výzkumu na Moravě. Archeologické rozhledy 38, 550–574.

Bálek, M. – Podborský, V. 2001: Začátky letecké archeologie na jižní Moravě. In: 50 let archeologických výzkumů Masarykovy univerzity na Znojemsku. Brno, 69–94.

Böhm, J. 1939: Letecká fotografie ve službách archeologie. Zprávy památkové péče III, 63–65.

Böhm, J. 1940: Výzkum terénu pomocí letadel. Věda a život 6, 148–156.

Čižmář, M. 2002: Keltské oppidum Staré Hradisko. Archeologické památky střední Moravy 4. Olomouc.

Goš, V. – Michna, P. – Unger, J. 1963: Zjišťovací výzkum na laténském sídlišti v Boroticích (okr. Znojmo). Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity E8, 135–137.

Pernička, R. M. 1961: Eine unikate Grabanlage der Glockenbecherkultur bei Prosiměřice, Südwest-Mähren. Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity E6, 9–54.

Podborský, V. – Vildomec, V. 1972: Pravěk Znojemska. Brno.

New archaeological sites in the district of Znojmo, detected with the help of aerial survey in 2011–2015

In the course of the years 2011–2015, the Znojmo department of the Institute of Archaeological Heritage in Brno has conducted thirteen prospection flights in order to identify new archaeological sites with the help of crop marks at the time of maximum vegetation growth. This specific condition occurs in this area regularly from the mid June until mid July, depending on individual field crops. The primary area of interest was defined as the territory delimited by the rivers Dyje and Jevišovka. This area was subsequently extended by the main tributaries of these two rivers and by a small part of the catchment area of the river Rokytná.

During the above-mentioned prospection activities, nineteen new archaeological sites were documented. One of the sites with incidence of crop marks can be identified with the deserted medieval village Topanov. Out of the total of nineteen sites, two were identified as burial grounds with occurrence of circular trenches (Božice, Kyjovice). Also detected were two enclosed areas, a flatland settlement enclosed by a single ditch (Litobratřice) and a large oval area fortified by two ditches and a palisade (Znojmo-Kasárna). The remaining sites represent common settlement areas of smaller or larger extent (Čejkovice, Šanov, Kyjovice, Olbramovice, Rybníky, Strachotice, Horní Dunajovice and Želetice).

Bc. David Humpola

• Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.
Kaloudova 1321/30, 614 00 Brno
humpola@uapp.cz

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode). Uvedené se nevztahuje na díla či prvky (např. obrazovou či fotografickou dokumentaci), které jsou v díle užity na základě smluvní licence nebo výjimky či omezení příslušných práv.